

Bradate perunike (latinsko *Iris barbata*), marsikdaj jim rečemo **irisi**, **♦e** od nekdanj privlačno ljubitelje lepega cvetja. Cvetje vseh barv (razen **♦ivo rdeč**e), lepota cvetov in nezahtevnost gojenja so pripomogli, da so v zadnjih petdesetih letih bradate perunike, predvsem visoke sorte, postale marsikje v svetu prava uspešnica. Zato so se **♦lahnitelji ♦e** bolj potrudili in danes bradate perunike predstavljajo ogromno več kot 45.000 registriranih križancev perunik. Največ sort vzgojijo specializirani gojitelji v ZDA, precej v Avstraliji in v Evropi, pa tudi Slovenci imamo nekaj domačih registriranih sort **♦lahnitelja Izidorja Goloba**.

Bradate perunike spadajo v rod perunik (*Iris*), te pa so del botanične družine perunikovk (*Iridaceae*). Rod perunik lahko na eno razdelimo na žebelne in na korenikaste vrste oz. križance. Med žebelnimi so najbolj znane holandske, malo manj pa **♦panske** in **angleške** perunike. Med korenikastimi perunikami so poznane sibirskie, japonske, louisiana, spuria, aril in pa seveda bradate perunike, ki so v svetu daleč najbolj razširjene. Bradate perunike naprej delimo glede na višino cvetnega stebela v nizke, srednje in visoke.

Bradate perunike imajo v zemlji, tik pod površino, odebeltene korenike, rizome. Listi so mekasti, cvetovi pa imajo šest cvetnih listov, pokončne tri imenujemo kupola, zunanje tri cvetne liste pa imenujemo krilca. Po sredini - iz cvetnega grla navzven - je na krilcih dlakast pas, ki ga imenujemo bradica, po njem pa bradate perunike dobile svoje ime.

Nekaj napotkov za gojenje bradatih perunik

Bradate perunike (latinsko *Iris barbata*) so trajnice, ki s svojo lepoto in dokajšnjo nezahtevnostjo zlahka navdušijo vsakega ljubitelja lepega cvetenja, tako cvetja na vrtu kot rezanega cvetja v vazi.

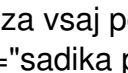
Skoraj brez izjem jih gojimo na vrtu, zelo redko v posodah oz. koritih. Nizke sorte pričnejo v celinski Sloveniji cveteti sredi aprila, srednje sorte nekaj kasneje. Visoke bradate perunike cvetijo konec maja in v juniju, ob morju pa **♦e** nekaj dni prej.

Bradate perunike lepo uspevajo na povsem ali precej sončnih in odcednih tleh. V senci sicer bujno rastejo, cvetja pa je malo. Če v tleh zastaja voda, korenike (rizomi) gnijejo. V kisli zemlji ne uspevajo.

Vrtna zemlja velike večine slovenskih vrtov je za perunike zelo primerna. Bradate perunike na istem mestu lahko rastejo nekaj let. Nekako po **♦tirih** letih (pri nekaterih sortah tudi kasneje), ko korenike postanejo **♦e** zelo goste in se med seboj **♦e** ovirajo, moramo perunike razsaditi. Lahko na isto mesto, seveda če smo zemljo pred ponovnim sajenjem dodatno nahranili (dognojili).

Bradate perunike sadimo poleti, od julija do sredine septembra, samo izjemoma lahko tudi nekoliko kasneje. Vrtno zemljo pred sajenjem bradatih perunik ustrezno pripravimo, po potrebi prelopatimo, teži zemlji lahko dodamo tudi droben pesek. Predvsem mora biti zemlja dobro pregnojena, dodamo ji ulešan kompost, kompostiran hlevski gnoj, kupljena organska gnojila in/ali tako imenovana sadjarska mineralna gnojila (ki vsebujejo le malo dušika).

Če so sadike bradatih perunik **♦e** suhe, korenine pred sajenjem za vsaj pol ure namočimo v vodo.

 Bradate perunike sadimo plitko, tako da je zgornji del korenike (rizoma) nekako na površini zemlje. Če je zemlja zelo pešena, so rizomi lahko malenkost pokriti z zemljo. Kako naj bi sadiko posadili, je razvidno iz skice. Sadike (rizome) sadimo 35 do 50 centimetrov narazen (če jih posadimo bolj skupaj, bo cvetenje prej doseglo svoj poln učinek, vendar bo rastline potrebno tudi prej razsaditi). Po sajenju rastline temeljito zalijemo, kasneje zalivanje pa večinoma ni potrebno. Nasad bradatih perunik vsako leto dognojujemo.

Primerna so kompostirana organska gnojila, dodamo lahko tudi mineralna gnojila z manjšo vsebnostjo dušika. Gnojimo zgodaj spomladi in še enkrat po cvetenju.</p>